

Andrej Vovko

COBISS 1.02

Ljudska knjižna založba Družba sv. Mohorja je nastala v Celovcu na pobudo Antona Martina Slomška z namenom pospeševati narodno prebujanje, izobraževanje in kulturni napredek med Slovenci na podlagi krščanskih načel. Svoje prve knjige je izdala leta 1852 kot Društvo sv. Mohorja, njen pravi vzpon pa se je začel šele potem, ko se leta 1860 preoblikovala v cerkveno bratovščino Družbo sv. Mohorja. Do prve svetovne vojne je doživljala silovit razcvet, po njenem koncu pa se je morala umakniti v tedanjo Kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev, najprej na Prevalje in nato v Celje. Ker so fašistične oblasti preprečevale prihajanje mohorskih knjig preko meje, je goriški nadškof Frančišek B. Sedej leta 1924 ustanovil Goriško Mohorjevo družbo. Po koncu druge svetovne vojne je Družba sv. Mohorja spet začela delovati in izdajati knjige tudi v Celovcu, kot posebna, »tretja sestra« in poleg koroških Slovencev povezala tudi povojne politične begunce po vsem svetu. Družbo sv. Mohorja v Sloveniji pa so leta 1955 v Sloveniji v duhu takratne vladajoče totalitarne ideologije preimenovali v Mohorjevo družbo, ki ni bila več bratovščina, ampak »skupina državljanov.« V novejšem času, posebno po osamosvojitvi Slovenije, se stiki in sodelovanje med tremi Družbami sv. Mohorja postopno krepijo. Družba sv. Mohorja tako enotna ali v troje v preko 140 letih svojega delovanja opravljala in še opravlja svoje dragoceno versko-vzgojno, narodno-prebudno, kulturno in izobraževalno delovanje tako v slovenskih matičnih deželah, kot tudi med Slovenci zunaj njih v zamejstvu in izseljensktvu.¹ S precejšnjimi težavami zaradi naravnost sovražnega nasprotovanja tamkajšnjih oblasti je Družba sv. Mohorja delovala med Slovenci v Prekmurju² in v Beneški Sloveniji³ do leta 1918, ter med slovenskimi izseljenci. Lepo se je lepo »prijela« v ZDA⁴,

¹ Več o Družbi sv. Mohorja v: Andrej Vovko, Marijan Smolik, Branko Marušič, Mohorjeva družba.– Enciklopedija Slovenije 7, Mladinska knjiga, Ljubljana 1993, str. 205-206, kjer je navedena tudi osnovna literatura.

² Andrej Vovko, Udje Družbe sv. Mohorja med Muro in Rabo v letih 1870-1892.- Časopis za zgodovino in narodopisje, Maribor, 69/34/1998, št. 1, str. 133-154. (Razprava); Andrej Vovko, Udje Družbe sv. Mohorja med Muro in Rabo v letih 1893-1918. Časopis za zgodovino in narodopisje, Maribor, 69/34/1998, št. 2, str. 317-343.

³ Andrej Vovko, Udje Družbe sv. Mohorja v videmski škofiji do leta 1900.- Traditiones, Zbornik Inštituta za slovensko narodopisje ZRC SAZU, 28 Ljubljana 1999, str. 409-436. Andrej Vovko, Udje Družbe sv. Mohorja v videmski škofiji do leta 1914.- Traditiones, Zbornik Inštituta za slovensko narodopisje ZRC SAZU, 29/1, Ljubljana 2000, str. 241-269.

⁴ Andrej Vovko, Udje Družbe sv. Mohorja v ZDA do leta 1900.- Dve domovini/Two Homelands 1, Ljubljana 1990, str. 121-135; Andrej Vovko, Udje Družbe sv. Mohorja v ZDA od leta 1901 do

delovala je tudi med slovenskimi izseljenci v Egiptu, Južni Ameriki (Argentina, Brazilija)⁵ in še kje drugod. Pred letom 1918 je bila zelo razširjena na Hrvaškem, v manjši meri pa tudi v Bosni ter Hercegovini.

Pravila Družbe sv. Mohorja so v času, ki ga obravnavamo, določala, da je njen namen podpirati *»pobožno, lepo obnašanje in ohranjevati katoliško vero med slovenskim ljudstvom, v ta namen se bodo na svetlo dajale in razširjale med Slovenci dobre katoliške bukve«*. V Družbo lahko vstopi *»vsak katoliški kristijan obojega spola, vsakega stanu in vsake starosti«*. Dolžnosti članov so, da molijo, da bi se ohranjala in razširjala katoliška vera nasploh in še posebej med slovenskim narodom in da plača predpisano članarino, *»dobički družbenikov«* pa poleg prejema popolnih in delnih odpustkov tudi pravica, da dobi *»od vsakih knjig, ki jih izda družba ... po jeden iztis za svoje plačilo«* in *»take spise, ki se mu za slovensko ljudstvo potrebni ali koristni dozdevajo, družbenim odbornikom pripročevati, naj se na svetlo spravijo.«*⁶ Koledarji Družbe sv. Mohorja so v proučevanem obdobju vsako leto prinašali poimenskih seznam članov omenjene Družbe, ki so se po njenih pravilih imenovali *»družbeniki«* ali *»udje«*. Pravila so poznala dve vrsti članov oz. udov – dosmrtni in letne. V želji, da bi bile njene knjige dostopne tudi najširšemu krogu bralcev, je bila udnina postavljena zavestno kar najnižje. Skozi avstro-ogrsko obdobje do začetka prve svetovne vojne, ko država skoraj ni poznala in inflacije, so dosmrtni člani, ki so se hoteli *»za vse žive dni iznebiti letnega plačila«*, plačali enkrat za vselej 15 goldinarjev dosmrtnine, ali dvakrat po 8 goldinarjev v enem letu, letni v tem času pa po 1 goldinar letnine. Po denarni reformi ob prelomu stoletja je goldinar zamenjala krona v razmerju 1 goldinar – 2 kroni. V matični Sloveniji, v zamejstvu in kjerkoli v izseljenstvu je bila praviloma osnovna organizacijska enota Družbe sv. Mohorja župnija. Višje organizacijske enote v matični Sloveniji so bile dekanije, najvišje pa (nad)škofije. V župnijah so bili poverjeniki Družbe sv. Mohorja praviloma duhovniki, lahko pa tudi uglednejši laiki. Drugje je bila mohorjanska baza pač tam, kjer so vsakokratni udje prejeli svoj letni knjižni dar. Ti kraji so se pogosto menjavali, pojavljali in izginjali. Udje so bili fizične osebe ali društva.

Kot že omenjeno se je Družba sv. Mohorja v precejšnji meri zakoreninila tudi med slovenskimi izseljenci v Nemčiji, še zlasti v Porenju oz. Vestfaliji. Na tem mestu se s splošnimi vprašanji tega izseljenstva ne bomo ukvarjali, na kratko bomo navedli le osnovna dejstva. Slovensko priseljevanje v nemško rensko-vestfalsko rudarsko in industrijsko območje se je začelo v osemdesetih letih 19. stoletja. Priseljenci, ki so prihajali zlasti iz rudarskih delov slovenske Štajerske, so se naselili zlasti ob Renu in njegovih pritokih Lippe in Ruhr, predvsem v Duisburgu, Hambornu, Essenu, Bottropu, Gladbecku, Wanneju, Dortmundu, Meerbecku, Osterfeldu, Gelsenkirchenu. Videli bomo, da so bile v vseh tem mestih bolj ali manj številne mohorjanske postojanke. Po različnih ocenah naj bi bilo slovenskih izseljencev v Nemčiji do leta 1918 od 30.000 do 70.000, vsaj polovica od tega števila pa v Vestfaliji. Združevali so se v

leta 1916.- Traditiones, Zbornik Inštituta za slovensko narodopisje, ZRC SAZU, 26, Ljubljana 1997 (1998), str. 117–134.

katoliških rudarskih Društvih sv. Barbare, zagovorniki socialističnih idej pa v ustreznih nemških društvih. Skrb za njihovo versko življenje je najprej z občasnimi obiski prevzel dr. Janeza Evangelista Kreka, ki je o vprašanih vestfalskih slovenskih izseljencev prvi obširneje pisal v *Slovincu* leta 1899 v znanih Vestfalskih pismih. Za njim je škof Anton B. Jeglič poslal slovenske frančiškane. Na pobudo nemških krajevnih škofov se je več nemških duhovnikov naučilo slovenščine, nekateri celo v Sloveniji. Ti duhovniki, med katerimi so bili zlasti Viljem Köster, Ivan Jenster, Avgust Heenkötter, Bernard Hülsman, Teodor Tensundern, Viljem Sondermann, H. Baaken, so navezali tesne dušno-pastirske, kulturne in druge stike s slovenskimi izseljenci. Veliko večino med njimi bomo malo kasneje srečali kot poverjenike Družbe sv. Mohorja med slovenskimi izseljenci v Nemčiji.⁷

Podatkom o mohorjanih v Nemčiji sem sledil po že omenjenih letnih seznamih v Koledarjih Družbe sv. Mohorja. Poimenskega stanja udov Družbe sv. Mohorja nisem prikazal za vsako leto posebej, ker bi prispevek postal preobsežen, pač pa na sem mohorjane v posameznih postojankah prikazal najprej v letu njihovega nastanka, nato pa v letih 1900, 1905, 1909, 1914, 1917. Leto 1909 sem vzel namesto leta 1910, ker so bili v slednjem mohorjani poimensko predstavljeni samo s poverjeniki in v tem letu novi člani, leto 1914 sem namesto leta 1915 vzel kot zadnje leto miru, v letu 1918 pa so v seznamih z imeni predstavljeni spet samo poverjeniki. Ude Družbe sv. Mohorja sem predstavil tudi s poklici, seveda s tistimi, ki sem nanje naletel v seznamih v omenjenih koledarjih. V pričujoči pregled sem zajel 96 mohorjanskih postojank, ki so delovale v Nemčiji v obdobju 1888–1918 in ki sem jih po številu udov in dolgotrajnosti oziroma kratkotrajnosti delovanja razdelil v velike, srednje in male. Velike sem razen s poimensko predstavitevjo članstva predstavil tudi s tabelami njihovega števila za vsa leta njihovega delovanja v zastavljenem časovnem okviru do leta 1918. Med nemške postojanke je vključen zašel tudi današnji francoski Metz v Loreni, ki je bil v obravnavanem obdobju po vojni leta 1870 del nemškega cesarstva. Na koncu sem še dodal primerjalno tabelo mohorjanskih postojank, dosmrtnih in letnih udov v Nemčiji in za celotno Družbo sv. Mohorja po posameznih letih v obdobju 1888–1918.⁸

Velike postojanke so bile v krajih Gladbeck, Hamborn, Marxloch, Meerbeck, Mörs, Osterfeld, Penzberg, Sodingen (8), **srednje** v krajih Altendorf, Berge-Borbeck, Bi-

⁵ Andrej Vovko, Udje Družbe sv. Mohorja v Južni Ameriki do leta 1918.- Zgodovinski časopis, Ljubljana, 53/1999 (2000), št. 2, str. 209-225.

⁶ Družbe sv. Mohorja postave in vodila pravičnega reda.- Koledar Družbe sv. Mohorja za navadno leto 1902, Celovec 1901, str. 133 (Dalje KDM za...)

⁷ O slovenskih izseljencih v Nemčiji do 1918 glej več: Erich Werner, Slovinci v Porurju, Slovenska izseljenska matica, Ljubljana 1985, 200 str.; Bogdan Kolar, Cerkev in Slovinci po svetu, Zgodovina Cerkve na Slovenskem, Mohorjeva družba Celje, 1991, str. 295-296, M. Dk. (Marjan Drnovšek, Slovinci na Nemškem, Nemško-slovenski odnosi, Enciklopedija Slovenije VII, Mladinska knjiga, Ljubljana 1993, str. 370.

⁸ Tabele in sezname udov Družbe sv. Mohorja so narejeni po letnih seznamih v Koledarjih Družbe sv. Mohorja.

smarck, Bochum, Bruch, Carnap (Karnap), Essen-West, Eving, Herten, Homberg, Homberg-Hocheide, Marten, Oberhausen, Nieder Eving, Rölingshausen (15) in male postojanke v krajih Altenessen, Batenbrock, Bauer, Baum, Beckenhausen, Berlin, Böring (Boring), Braubauernschaft, Brauck, Bremen, Bulmke, Castrop, Dattelen, Derne, Dortmund, Dresden (Draždane), Düsseldorf Erkenschwick, Erle – Middelich, Frankfurt a. M., Füssen, Geisenkirchen, Gerthe, Gingen a.d. Fils, Habinghorst, Hamburg, Hausham, Helveg, Henrichenburg, Herwest-Dorsten, Hochlarmarkt, Hochheide (Hochhaide), Höchststadt, Holthausen, Hörde, Hordel, Horstermarkt, Hugo, Ikern, Katernberg, Kellweg, Kirchderne, Kirchlinde, Köningsgrube, Kray, Langenbohum, Leipzig, Lindenhurst, Lintfort, Lünen, Lüripp, M. Gladbach, Mannheim, Marseloch, Metz, Neumühl, Ober-Disteln, Paderborn, Pasing, Rauxel, Reckling, Recklinghausen, Resse, Salzwedel, Schönebeck, Spittel, Steckborn, Stoppenberg, Tübingen, Unserfritz (Unser Fritz), Wanne, Wörishofen, Zell (73).

Po letu nastanka si mohorjanske postojanke v Nemčiji sledijo takole:

1888: Penzberg ; **1893:** Bremen, Gladbeck, Hochlarmarkt, Unserfritz; **1895:** Wörishofen; **1896:** Braubauernschaft; **1897:** Marxloch; **1898:** Bauer, Bruch, Herten; **1899:** Altendorf, Füssen, Hamborn, Hörde, Horstermarkt, Oberhausen, Osterfeld, Pasing, Rauxel, Sodingen; **1900:** Baum, Bismarck, Burch, Derne, Erle-Middelich, Eving, Hochheide, Homberg, Karnap (pisan tudi Carnap), Lünen, Recklinghausen, Rölingshausen; **1901:** Berge, Gelsenkirchen, Habinghorst, Hausham, Schönebeck; **1902:** Altenessen, Dresden, Wanne; **1903:** Bulmke, Castrop, Dortmund, Essen, Kirchlinde, Marten, Ober-Disteln; **1904:** Kray, Langenbohum; **1905:** Beckhausen, Hordel, Hugo, Mörs, Nieder Eving, Reckling, Steckborn; **1907:** Holthausen (Holzhausen), Marseloch, Spittel, Stoppenberg; **1908:** Berlin, Erkenschwick, Katernberg, Köningsgrube, Lindenhurst, Metz; **1909:** Gerthe, Horst, Neumühl, Resse; **1910:** Batenbrock, Düsseldorf, Gingen a.d. Fils, Helveg, Meerbeck; **1911:** Bochum, Böring, Zell; **1912:** Brauck; **1913:** Lintfort, Hamburg, Höchststadt, Kellweg, M. Gladbach, Paderborn, Tübingen; **1914:** Lüripp, Mannheim, Salzwedel; **1915:** Henrichenburg; **1916:** Dattelen, Frankfurt a. Main, Ikern; **1917:** Herwest-Dorsten, Leipzig .

VELIKE POSTOJANKE

Gladbeck

Leto	Dosmrtni udje	Letni udje	Skupaj
1893	-	1	1
1894	-	4	4
1895	-	3	3
1896	-	4	4
1897	-	6	6

1898	-	4	4
1899	-	10	10
1900	-	15	15
1901	-	19	19
1902	-	17	17
1903	-	17	17
1904	-	18	18
1905	-	15	15
1906	-	26	26
1907	-	31	31
1908	-	36	36
1909	-	29	29
1910	-	18	18
1911	-	17	17
1912	-	29	29
1913	-	35	35
1914	-	57	57
1915	-	39	39
1916	-	52	52
1917	-	25	25
1918	-	67	67

1893 (1): Miha Musger.

1895 (3): poverjenik: Miha Musger; Mat. Germadnik, Fr. Zupan.

1900 (15): poverjenik: Miha Musger; Alojzij Baloh, Janez Dernovšek, Mart. Dobravec, Ferd. Drolc, Mat. Germadnik, Janez Klanšek, Janez Langus, Jan. Lekše, Ivana Poljanšek, Ant. Santi, Jan. Urh, Sim. Zajec, Miha Zelič, Fr. Zupan.

1905 (10): poverjenik: Miha Musger; Martin Dobrauc, Ana Grosman, Joahim Kodra, Jakez Korenta (Porenta?), Ferd. Stermljan Vinc Tuhtar, Aleksander Udič, Janez Urh, Fr. Zupan.

1909 (29): poverjenik Vincenc Tuhtar; Jože Berdar, Jože Bistan, Ana Bole, Jan Češko, Martin Dobravec, Ana Grosman, Fr. Južnik, Ter. Kanduč, Fr. Klakočer, Joakim Kodra, Tom. Korošec, Iv. Kovačič, Karol Kunstel, Iv. Kurent, Franč. Lapornik, Fr. Moškon, Janez Paulič, Filip Pogačnik, Jan. Poglajen, Franc Pokovič, Ant. Razpotnik, Friderik Skrabar, Jože Sručnik, Al. Škoporc, Janez Urh, Tom. Zapušek, Mih. Zelič, Ant. Žagar.

1918 (18): poverjenik: Janez Cesko; novi udje: Leop Urh, Jan. Drešar, Mih. Smit, Ant. Struna.

1914 (57): poverjenik Božidar (Teodor) Tensundern, kaplan; Društvo sv. Barbare; Mih. Berlec, Franč. Bedrer, Mihael Bezjak, Ant. Blatnik, Ivan Cesko, Mart. Dobravec, Jernej Dokler, Eliz. Domevšek, Ivan Drešar, Janez Golob, Jakob Gorjup, Ana Grosman, Jan. Jerina, Ivan Jesihar, Anton Jurič, Fr. Južnik, Franc Klakočer, Fr. Klemenčič, Ant. Kolčan Gotard (?), Jož. Kunej, Mart. Kunej, Ivan Kurent, Franc Kramžer,

Marija Leskošek, Iv. Levec, Iv. Lindič, Marko Masnec, Peter Masnec, Juri Mrežar, Anton Napotnik, Mih. Oprešnik, Iv. Poglajen, Fr. Pokovic, Ant. Požun, Karol Razpotnik, Jožef Resnik, Jožef Resnik, Fr. Resnik, Fr. Resnik, Franc Resnik, Marija Simonc, Lovrencij Sinkovič, Jernej Skarja, Friderik Skraber, Franc Stemberger, Jožef Stopar, Vid Toplak, Vinc. Tuhtar, Jernej Urh, Jak. Valdan, Marija Vodišek, Ant. Zajc, Tomaž Zapušek, Mihael Zelič, Jan. Žargi.

1917 (25): poverjenik: Bož. Tensundern, kaplan; Društvo sv. Barbare; Jan. Češka, Mart. Dobrauc, Ana Grossmann, Jera Jazbec, Jan. Jerina, Ant. Jurič, Fr. Južnik, Iv. Kovač, Fr. Kravanja, Iv. Levec, Franč. Pfaimer, Fr. Poglajen, Fr. Pokovic, Fr. Privšek, Mart. Simonc, Lovr. Sinkovic, Frid. Skraber, Neža Šorn, Ana Šuler, Jož. Urankar, Jern. Urh, Mart. Vodišek.

Hamborn

Leto	Dosmrtni udje	Letni udje	Skupaj
1899	-	17	17
1900	-	23	23
1901	-	31	31
1902	-	29	29
1903	-	34	34
1904	-	41	41
1905	-	57	57
1906	-	54	54
1907	-	62	62
1908	1	75	76
1909	1	91	92
1910	1	85	86
1911	1	87	88
1912	1	75	76
1913	1	73	74
1914	1	67	68
1915	1	35	36
1916	1	52	53
1917	1	44	45
1918	1	47	48

1899 (17): poverjenik: Alojzij Mohar (2 »iztiska«); »premogarji«: Iv. Ažbe, Henr. Bellak, Iv. Dernovšek z družino, Marka Drobež z družino, Ant. Mohar z družino, Fr. Mali, Jož. Pišek z družino, Pavel Poljanšek z ženo, Fr. Pušnik z družino, Luka Rak z ženo, Henrik Ribič z družino, Ivan in Ivana Rupnik, Miha Taufar z ženo, Ant. Tovornik, Roza Kocijan, »gospa«.

1900 (23): poverjenik: Ant. Mohar z družino; Fr. Ambrož z družino, Jak. Burnik z

ženo, Iv. Dernovšek z družino, Luka Dernovšek, Marko Drobež z družino, Ign Felician z ženo, Janez Fojkar z ženo, Jan. Golouh z ženo, Val. Kavčič z ženo, Roza Kocijan z možem, Jože Kristan, Mart. Obrez, Jan. Pavlin z družino, Jože Pišek z družino, Ant. Poljanc, Pav. Poljanšek z ženo, Jože Polšak z ženo, Jan. Rupnik z družino, Fr. Terlep z družino, Ant. Tovornik, Jan. Žličar z družino, Jer. Žibert z družino.

1905 (57): poverjenik: Ant. Mohar z družino; Slovensko katoliško društvo sv. Barbare; Viljem Köster, duhovnik, rektor in predsednik slovenskega društva, Dr. Bern. Peters repetitor v bogoslovju v Münstru; »možje z družinami«: Fr. Ambrož, Juri Bajda, Martin Bizjak, Jož. Breier, Jakob Burnik, Jožef Dernovšek, Marka Drobež, Jožef Flis, Anton Godler, Janez Goršek, Jak. Hrastel, Ant. Jesenšek, Mart. Jug, Ant. Kavs, Jožef Kodela, Janez Loščar, Flor. Majdič, Ant. Mikej, Jože Novinc, Val. Osteršek, Ant. Petkovšek, Jože Pišek, Luka Rak, Mat. Resnik, Mat. Rozina, Jan. Rupnik, Ant. Šekorajina, Iv. Šerak, Jož. Škofca, Jan. Štefančič, Franc Vene; »možje z ženami«: Andr. Civha, Jan. Kocjan, Fr. Kral, Mart Krejan, Val. Lebar, Juri Rihberger, Ant. Robek, Franc Živič, Jan. in Mar. Sodja; »fantje«: Jan. Cvetko, Janez Hribar, Fr. Kafol, Jož. Kežman, Fr. Kunej, Flor. Mohar, Gvido Petančič, Jan. Požun, Fr. Šekorajina; »drugi«: Terezija Peskar z možem, Urban Poglajen, Ivana Parkelj, Terezija Vurnik.

1908 (1): »dosmrtni ud«: Alojz Šataj (Šatej), »rudar«.

1909 (1 + 91): poverjenik: Viljem Köster, duhovnik; »dosmrtni ud«: Alojz Šatej, »rudar«; Društvo sv. Barbare; Jožef Adamič, Janez Amon, Jurij Bajda, Mart. Bizjak, Jak. Burnik, Andr. Civka, Fr. Čaman, Miha Črnivec, Janez Dernovšek, Jožef Dernovšek, Franc Divjak, Anton Dolšak, Jernej Dolšak, Jak. Drmota, Fr. Duh, France Erjavec, Jožef Flis, Mart. Glagovšek, Greg. Golar, Andr. Golob, Ant. Godler, Jan. Golorej, I. Goropevšek, Jan. Gorše, Jož. Grmovšek, Andr. Hajdenik, Ant. Jesenšek, Mart. Jug, Jan. Kepa, Jak. Klenovšek, Fr. Kne, Mart. Knez, Jož. Kodela, Mar. Korbar, Jož. Kovačič, Mart. Kralj, Mart. Krejan, Jan. Kumberger, Franč. Ladra, Marija Lamprecht, Fr. Lovše, Vin. Marčič, Andrej Marinšek, Janez Mihelčič, Ant. Mikej, Flor. Mohar, Jan. Mozina, Ant. Mrakič, Jož. Nemeč, Jož. Novak, Jož. Novinc, Joz. Obrez, Jan. Orehovec, Mar. Orehovec, Jan. Pernovšek, Aleks. Peršin, Fr. Peskar, Gvido Petančič, Jož. Pišek, Fr. Preskar, Mat. Pureber, Fr. Rajc, Lukež Rak, Jožef Remec, Jurij Rihberger, Al. Rižnar, Ant. Robek, Mat. Rozina, Jan. Rupnik, Karol Sbašnik, Simon Simonič, Jož. Skufca, Fr. Stenberger, ? Strmljan, Edv. Šerbec, Martin Šoba, Fr. Šostar, Fr. Tajnšek, Jožef Toplak, Ant. Ulaga, Markuš Umek, Fort. Vidovšek, Mart. Vidmar, France Vozel, Jurij Vrhovnik, Jan. Zemljak, Miha Zidanšek, Fr. Zupan, Mat. Zupančič.

1914 (1 + 67): poverjenik: Bernard Hülsmann, kaplan pri Št. Norbertu; »dosmrtni ud«: Al. Šatej, Viljem Köster, duhovnik; Društvo sv. Barbare; Bolnišnica sv. Janeza; Bolnišnica sv. Barbare; brata Alojz in Anton Bračun, Jak. Burnik, Ana Cmeje, Mih. Črnivec, Jož. Dernovšek, Pavla Dernovšek, Janez Dolar, Karol Dolinar, Mar. Dolšek, Franc Drolc, Jož. Flis, Martin Glagovšek, Anton Godler, Hel. Gracer, Jan. Gorše, Feliks Hacin, Andrej Hajdenjak, Peter Jemc, Val. Jerina, Ant. Jevšek, Luka Jevšnik, Fr. Kné, Franč. Jelen, Jož. Kodela, Mar. Korbar, Jan. Kuder, Jož. Ljubše, Jak. Manfreda, Florj Mohar, Št. Mic, Andre. Novak, Jož. Novak, Jož. Novinc, Ant. Obid, Elizab.

Obrez, Fr. Orehovec, Peter Oražem, Mar. Pajk, N. Pečnik, Anton Perko, Aleks. Peršin, Jož. Pišek, Al. Plahuta, N. Podreberšek, Luk. Rak, Ant. Roglič, Terez. Simonic, Ant. Šeler, Mar. Škoda, Jan.Škrilj, Jož. Škufca, Fr. Tajnšek, Jož. Tojnko, Jožef Toplak, Jan. Udrih, Ant. Ulaga, Fr. Vene, Fortunat Vidovšek, Miha Zidanšek, Mart. Zorko, Juri Žagar, Franč. Žičkar.

1917 (1 + 45): poverjenik Bernard Hülsmann, kaplan (15 »iztiskov«); »dosmrtni ud«: Al. Šatej (1615); Viljem Köster, duhovnik; Društvo sv. Barbare; Bolnišnica sv. Janeza; Bolnišnica sv. Barbare; Jakob Burnik, Miha Černivec, Jožef Dernovšek, Jožef Flis, Jož. Fillafer, Franč. Jellen, Gabrijela Jemc, Mar. Kne, Jož. Kodela, Mar. Korbar, Flor. Mohar, Muc Štefan, Jožef Novak, Pet. Oražem, Fr. Orehovec, Leop. Paučič, Jož. Pišek, Lukež Rak, Ant. Razboršek, Ant. Šeler, Mar. Šostar, Jožefa Šket, Franč. Toplak, Fr. Varzel, Fr. Vene, Fort. Vidovšek.

Marxloch

Leto	Dosmrtni udje	Letni udje	Skupaj
1897	-	2	2
1899	-	1	1
1900	-	15	15
1901	-	11	11
1902	-	1	1
1903	-	4	4
1904	-	7	7
1907	-	1	1
1912	-	13	13
1913	-	25	25
1914	-	25	25
1916	-	7	7
1917	-	10	10
1918	-	27	27

1895 (2): Jož. Jug, Ant. Kocjan.

1900 (15): Mar. Bučar, Simon Hribernik, Josip Lamprecht, Jan. Mandel, Jan. Mostar, Ant. Petkovič, Mart. Plahuta, Jan. Prošt, Marija Puš, Ant. Robek, Urš. Rózman, Fr. Sabunšek, Lojza Smerke, Barb. Trinko, Fr. Vidmar.

1902 (1): I. Ostrop, kaplan.

Hamborn-Marxloch

1914 (25): poverjenik: Janez (Ivan) Jenster, kaplan; Boštjan Belaj, Jožef Čič, Anton Dolar, Terezija Feriančič, Gr. Golar, Martin Košir, Janez Kočar, Jakob Kosmac, Ma-

rija Kralj, Mar. Malis, Fr. Mirt, Mar. Mrvič, Helena Oblak, Št. Peternelj, Janez Podbelšek, Amal. Pušnik, Al. Rižnar, Fr. Trifelt, Juri Vrhovnik, Mar. Zapušek.

1917 (10): poverjenik: Jan. Jenster, kaplan; Jož. Čič, Anton Dolar, Ant. Dolšak, Ter. Feriančič, Gr.(?) Golar, Hel. Oblak, Al.(?) Rižnar, Franč. Zapušek, Franc Vrhovnik.

Meerbeck

Leto	Dosmrtni udje	Letni udje	Skupaj
1910	-	17	17
1911	-	30	30
1912	-	44	44
1916	-	59	59
1917	-	58	58
1918	-	63	63

1911 (30): poverjenik: Avgust Hegenkötter, kaplan; Franc Alič, Franc Abram, Ivan Asič, Fr. Celinšek, Ivan Črešnovar, Matija Deželak, Avg. Dobrolo, Jakob Emeršič, Jožef Glas, Jožef Kozinc, Agata Krajnc, Jernej Krajnc, Jož. Les, Franc Lipoglavšek, Jan. Metelko, Janez Pečnik, Pet. Pirč, Fel. Pinter, Jož. Plahuta, Fr. Porenta, Kar. Robič, Mih. Salobir, Jak. Senčar, Jož. Šolinc, Jan. Šotlar, Jern. Tavornik, Jak. Vindiš, Jož. Zorko, Mat. Zupančič.

1917 (58): poverjenik: Avgust Hegenkötter, kaplan (10 iztisov); Društvo Sv. Barbare; Bralno društvo; Franc Ašič, Janez Ašič, Anton Amon, Cec. Deželak, Avg. Dobrolo, Mar. Dolenc, Ana Denzič, Kar. Gabrič, Jož. Glas, Mar. Jeriha, Ana Klavžer, Mar. Kotnik, Mart. Kral, Avg. Krivec, Ter. Krivec, Jož. Les, Mih. Marka, Anton Matko, Franč. Mrak, Ana Nadrah, Mart. Omerzu, Roz. Pavlič, Mar. Podrenik, Matija Plahutnik, Hel. Pirc, Neža Požun, Mar. Raich, Karol Robič, Urš. Senica, Amal. Skale, Ana Skrbec, Jož. Stopar, Jož. Šolinc, Jož. Tašler, Ana Tavornik, Anton Turnšek, Matevž Umek, Jan. Urh, Jož. Zajec, Angela Zimšek, Jož. Zorko, Mat. Zupančič, Jan. Žagar, Anton Žlender, Anton Žužul.

Mörs

Leto	Dosmrtni udje	Letni udje	Skupaj
1905	-	1	1
do 1910	-	1	1
1913	-	78	78
1914	-	113	113

1905 (1): Blaž Miklauc.

1906 (1): Bartol, Dokler.

1909 (1): Avgust Hegenkötter, kaplan.

1914 (113): Poverjenik: Avgust Hegenkötter, kaplan; Bralno društvo (3 iztisi); Društvo sv. Barbare; Jan. Amon, Fr. Asič, Jan. Asič, Mar. Avsec, Andr. Bastjančič, Lovrenc Belak, Jan. Berk, Al. Birk, Jos. Bozin, Matevž Brezovšek, Jan. Crešnovar, Martin Denžič, Jan. Dernovšek, Marka Doberšek, Ant. Dolenc, Avg. Dobrolo, Ant. Dovar, Mat. Deželak, Jan. Fajfar, Jernej Ferlin, Franc Frajsteiner, Karol Gabrič, Ant. Gerkmann, Jos. Glas, Jož. Gole, Tom. Janžek, Jožef Jaklič, Jan. Žagar, Jak. Kampoš, Jan. Keše, Al. Klaužar, Franc Klaužar, Fr. Klaužar, Karol Klaužar, Jan. Knap, Mih. Knes (Knez?), Jak. Kotnik, Jos. Kozinc, Jož. Kepic, Ant. Kovač, Kar. Kovač, Fr. Kragel, Agata Krajnc, Henrik Krajnc, Ignac Krajnc, Han. Krajnc, Anton Krivec, Simon Krivec, Jernej Ladiha, , Jan. Lebiničnik, Jožef Les, Mihael Lepko, Jan. Lindič, Jan. Matoh, Mih. Marka, Jan. Maren, Jan. Metelko, Fr. Miklavc, Jak. Moreše, Jakob Mraz, Mat. Nadrah, Mart. Napret, Jan. Oberc, Jak. Ocepek, Mart. Omerzu, Jan. Osojnik, Fr. Pajtler, Fridolin Paternoš, Ant. Pestavšek, Pet. Pirč, Mat. Pirš, Mat. Plahutnik, Jern. Planinnc, Fr. Požun, Fr. Resnik, Karol Robič, Vinc. Ruprecht, Jak. Seničar, Pavlina Seničar, Jož. Skrobar, Vid Slatner, Franč. Starc, Ant. Sterniša, Jož. Stopar, Jak. Strašek, Jan. Šavli, Mar. Šmid, Jož. Šolinc, Jan. Šotlar, Avg. Šulc, Jera Tavornik, Jan. Tojnko, Fr. Tušar, Dominik Tušek, Ant. Umek, Jan. Vider, Mih. Vidmajer, Matevž Visner, Jož. Vodnik, Pav. Vricman, Val. Zajc, Mih. Zalokar, Jos. Zeme, Jož. Zorko, Juri Žičkar; Lintfort Al. Jurkovič.

Osterfeld

Leto	Dosmrtni udje	Letni udje	Skupaj
1899	-	1	1
1900	-	14	14
1901	-	2	2
1902	-	1	1
1903	-	16	16
1904	-	20	20
1905	-	21	21
1906	-	21	21
1907	-	22	22
1909	-	19	19
1910	-	17	17
1911	-	5	5
1912	-	10	10
1913	-	5	5
1914	-	4	4
1915	-	3	3
1916	-	12	12
1917	-	16	16
1918	-	11	11

1899 (1): Jož. Šumej.

1900 (14): Mart. Aristovnik, Alojzij Brodnik, Anton Glavan, Lovrenc Jenko, Jožef Kotnik, Filip Mervik, Jožef Možgan, Mihael Novak, Jožef Regali, Fr. Rozman, Martin Tihole, Jožef Vodišek, Jož. Kolarič, Ant. Jazbec.

1905 (21): poverjenik: Jak. Konte; Fr. Arnček (Arnšek?), Blei Anton, Jož. Dekleve (Dekleva?) Franc Gratschner, Jož. Ivan, Franca janc, Jan. Jonte, Fr. Keber, Andr. Kenda, Jožef Kotnik, Fr. Krainc, Rozina Kravanja, Janez Lavbič, Karol Pillich, Iv. Prendel, Mih. Skasa, Jož. Sotoček (Sotošek?), Mart. Zupančič, Fr. Vabič, Jos. Wilfan.

1909 (19): poverjenika: Jakob Konte, Martin Jahn; Andrej Godec, Franc Gračner, Franč. Janc, Jan. Jontez, Mar. Jontez, Jos. Juvan, Ant. Krejan, Anton Maicen, Fr. Marela, Al. Ograjenšek, A. Pleskovic, Anton Pouh, Kar. Požum (Požun?), Jan. Primon, Mih. Skasa, Val. Unasijeh, Jan. Volka.

1914 (4): poverjenik: Mart. Jahn; Mihael Belt, Marija Frölich, Jan. Promon.

1917 (16): poverjenika: Društvo Sv. Barbare, Mart. Jahn; Jan. Čelik, Jož. Guček, Andr. Juntez, Andr. Kenda, Agata Kravanja, Neža Kušca, Kar. Pillich, Mar. Pintar, Jož. Pouh, Jan. Mihael Bajt, Jan. Primon, Jan. Rotar, Fr. Rozman, Jožef Velikonja.

Penzberg

Leto	Dosmrtni udje	Letni udje	Skupaj
1888	-	3	3
1889	-	10	10
1890	-	9	9
1891	-	10	10
1892	-	11	11
1893	-	7	7
1894	-	7	7
1895	-	7	7
1896	-	8	8
1897	-	7	7
1898	-	6	6
1899	-	4	4
1900	-	3	3
1901	-	3	3
1902	-	3	3
1903	-	4	4
1904	-	3	3
1905	-	3	3
1906	-	3	3
1907	-	1	1
1908	-	1	1
1909	-	2	2
do 1918	-	2	2

1888 (3): poverjenik: Fr. Prašnikar; Jan. Hribovšek, Jakob Mažgon.

1890 (9): poverjenik: Fr. Prašnikar; Janez Gros, Janez Hribovšek, Jože Janeš, Jurij Kapus, Jože Kerhlikar, Jurij Kokalj, Jakob Mažgon, Mart. Mrak.

1895 (7): poverjenik: Fr. Prašnikar; Alojz Bevc, Janez Gross, Mart. Mrak, Jakob Lesjak, Fr. Loščar, Franca Vozel.

1900 (3): poverjenik: Fr. Prašnikar; Mar. Potočnik, Šim. Rihernik.

1905 (3): poverjenik: Fr. Prašnikar; Mar. Medel, Šimen Rihernik.

1909 (2): Simon Rihernik, Marija Medl, »rudarjeva žena«.

1914 (2): poverjenik: Simon Rihernik; Marija Medl.

1917 (2): poverjenik: Simon Rihernik; Marija Medl.

Sodingen

Leto	Dosmrtni udje	Letni udje	Skupaj
1899	-	16	16
1900	-	21	21
1901	-	29	29
1902	-	15	15
1903	-	6	6
1904	-	20	20
1905	-	22	22
1909	-	2	2
1910	-	4	4
1911	-	5	5
1914	-	9	9

1899 (16): poverjenik: Jož Motoh; Janez Jamšek, Jan. Jelovšek, Urban Južnik, Fr. Lesjak, Jan. Novak, Anton Oven, Lovre Pevec, A. Praprotnik, Fr. Trele (Trelc?), Mart. Saletel, Fr. Urankar, Jan. Vrabič, Fr. Weber, Fr. Zupančič, M. Zupanec.

1900 (21): poverjenik: Urban Južnik; Janez Agosta, Jož. Gorenc, Jan.. Jamšek, Ana Klavora, Jožef Kukučnik, Franc Lesjak, Fr. Marn, Jož. Matoh, Jan, Novak, Fr. Pevec, Jan. Pleterski, Anton Praprotnik, Mar. Razboršek, Ant. Reisnik, Fr. Trelc, Rudolf Trelc, Andrej Weber, Mart. Zaletel, Mart. Zupanc, Fr. Zupančič.

1905 (22): poverjenik: Jož. Osenar, »sl-nemški pisatelj«; Ant. Arlič, Lovr. Belak, Mih. Blažič, Fr. Cugel z ženo, Albin Gačnik z ženo, Fr. Hribar z ženo, Franca Hribar, Ivana Jelovšek z možem, Ivan Jereb, Ana Južnik, Mih. Karič, Mat. Knez, Jos. Oberč, Jože Seničer, Fr. Smolič, Andr. Vevar, Iv. Vrabič, Tom. Zajc z družino, Jož. Zaveršnik z družino, Fr. Zupančič, Fr. Zupančič.

Börling – Sodingen

1909 (5): poverjenica: Julijana Vrabič; Hel. Knez, Lov. Pevec, Fr. Soletti, Jož. Završnik.

1910 (4): poverjenica: Julijana Resnik.

1914 (9): poverjenik: Jožef Oberč; Ant, Bregant, Fr. Hribar, Fr. Jazbinšek, Ivan Jelovšek, Jožefa Kaftan, Hel. Knez, Jož. Zaveršnik, Matija Zupan

SREDNJE POSTOJANKE

Altendorf

1899 (17): poverjenik: Jos. Osenar; »rudarji«: Bern. Bregar, Jern. Cukjati, Iv. Drabeš, Anton Gale, Jurij Gosar, Iv. Grošel, Jan. Marn, Ludv. Marolt, Jan. Mrak, Jož. Pečnik, Lovro Polander, Mat. Režen, Karol Salesina, Blaž Skalar, Miha Ševerka, Fr. Vas.

1900 (34): poverjenik: Jožef Osenar z družino; »rudarji«: Lov. Belak, Jože Brajer, Bernard Bregar, Bartel Cukjati z ženo, Mat. Brecko z družino, Mat. Čuden, Jurij Gosar, Anton Gale, Vinc. Hrovat, Ant. Izak, Jože Jerman, Mart. Jodran, Jurij Kozole, Jože Kerže, Vinc. Kuhar, Jože Lužar, Luka Lindič, Ivan Marn, Ludvik Marolt, Jože Miklič, Jože Pečnik, Jože Perko, Marija Plaznik, Ivan Ravnikar, Mat. Rožen (Orožen?), Karol Salesina, Martin Supanc, Bl. Škalar, Fr. Šluti, Jože Šorn, Martin Thaler, Franc Vaš, Ivan Železnik.

Berge

1901 (16): poverjenik: Sim. Ručman; Lovr. Beljak, Bern. Bergar, Jern. Cukjati, Mat. Eržen, Jan. Gerdej, Mart. Jurman, Fr. Kalšek, Vinc. Kuhar, Vinc. Lipovšek, Jan. Mandelj, Jan. Marn, Ant. Podobnik, Filip Strinar, Fr. Štauter, Dominik Zidar.

Berge-Borbeck

1906 (7): poverjenik: Ivan Marn z ženo; Bern. Bregar, Ant. Gale, Jan. Lah, Jož. Perko, Bl. Skalar, Kar. Slamnik.

Borbeck

1909 (3): Bernard Bregar, Iv. Marn, »trgovce«, Blaže Skalar.

Berge-Borbeck

1914 (2): poverjenik: Blaž Skalar; Bern. Bregar.

Bismarck

1900 (11): poverjenik: Gašper Jelen; Jož. Dernarcini, Mart. Derstvenšek, Jan. Golob, Ant. Jakelj (2 iztisa), Anton Kocijan, Anton Novak, Jur. Rovšnik, Jožef Špan, Alojz Tepaj.

1905 (4): poverjenik: Miha Zidanšek, »rudar«; Martin Cvelfer z ženo, Fr. Schorn z Ženo, Antonija Novak.

Bochum

1911 (1): Anton Dolenc.

1914 (6): poverjenik: Franc Mohar, »fant«; Ant. Mikej z družino, Fr. Pišek, Pet. Rednak z družino, Ant. Pogelšek, fant, Jož. Šturbej z družino.

Bruch

1898 (3): poverjenik: Anton Bregant; »dosmrtni ud«: Jožef Pucelj; neimenovani.

1900 (6): poverjenik: Anton Bregant; Alojzij Bregant, Alojzij Pfeifer, Jurij Plazar, Martin Potočnik, Franc Žnidaršič.

1901 (27)

1902 (18): poverjenik: Alojz Pfeifer; Melh. Bastič, Fr. Dolanc, Amal. Gorenc, Ant. Janežič, Mat. Keržišnik, Jož. Klemenc, Tom. Kišek, Jan. Lavrič, Fr. Mlinar, Andr. Mrak, Al. Plesko, Fr. Podbregar, Fr. Smolič, Jak Sušak, Jož. Strajhar, Fr. Škofca, J. Vidmar

1904 (2): Jan. Lavrič, Fr. Svetlin. (Posebej navedena.)

Carnap (Karnap)

1899 (7): poverjenik: Jak. Boch; Jož. Les, Valentin Pasterk, Janez Plešina, Neža Schördl, Fr. Stojs, Jan. Žagraj.

1905 (3): poverjenik: Jak. Boh; Val. Pasterk, Jan. Zaarhei.

1909 (4): poverjenik: Jakoba Boch, »vdova«; Janez Jadhec, Valentin Pasterk, Andrej Zupančič.

1914 (2): poverjenik: Fr. Juhant; Jož. Ograjenšek.

Essen-West

1903 (9): poverjenik: Jan. Marn; Lenart Bregar, Jern. Cukjati, Anton Gale, Jožefa in Pavel Jamnik, Sim. Ručman, Bl. Skalar, Dom. Zidar, Jož. Teršak.

1905 (3): poverjenik: Ivan Marn z ženo; Blaž Škalar, Lenart Bregar.

Eving

1900 (13): Nace Balantič, Jak. Brezovšek, Greg. Dernovšek, Jakob Hutter, Jurij Jevšenak, Kristina Macur, Jan, Maček, Fran Mavrič, Anton Okorn, Pavla Poglajen, Franca Teršek, Fr. Verbole, Julijana Vrečar.

Herten

1898 (1): Jožef Eržen.

1900 (26): poverjenik: Jan. Šmalc; »premogarji«: Fr. Beg, Mat. Beg, Akozij Cerovšek, Fr. Dolinšek, Ant. Dornik, Jan. Jelovšek, Jak. Faraone, Gašp. Ferme (Perme?), Janez Golob, Jan. Hrepenik, Jan. Keržan, Peter Klančnik, Št. Klanjšek, Greg. Klop-

čič, Fr. Kofol, Alojzij Lužina, Josip Marinčič, Jan. Menič, Jan. Pečelin, Jan. Polšek, Ant. Raspet, Jan. Sabokovnik, Jan. Tratnik, Jos. Trenteli, Fr. Šarkl.

1901 (23)

Homberg

1900 (10): poverjenik: Alojzij Mohar; »premogarji«: Ivan Dernovšek z ženo, Vincenc Hribar z ženo, Ig. Kral z dr., Ivan Mohar, Iv. Pečnik, Luka Rak z ženo, Miha Taufar z ženo, Ant. Strniša z dr., Ant. Zore z dr.

1901 (26): poverjenika: Alojzij Mohar in Jožef Majdič.

Homberg-Hochheide

1914 (15): poverjenik: Društvo Sv. Barbare; Jožef Brajer, And. Breznikar, Matija Čuden, Ant. Jeram, Matevž Jerman, Anton Keržišnik, Fr. Kužnik, Martin Kužnik, Jož. Majdič, Anton Mohar, Neža Potisek, Filip Pušaver, Ant. Remih, Martin Roglič.

Marten

1903 (7): poverjenik: Andr. Hajdenik; Franc. Ašič z ženo, Jan. Ašič, Ant. Bobič, Mart. Prašnikar, Fr. Privšek z ženo, Julij Zagoržan.

1904 (14): Avstrijsko pevsko društvo Cvetlica in njegov predsednik Nik. Zupan, predsednik pevskega društva.

1905 (14): poverjenik: Andr. Hajdenik z družino; Avstrijsko rudarsko društvo; Val. Leben, predsednik rudarskega društva; »možje z družinami«: Franc Ašič, Franc Flis, Fr. Privšek, Janez Starina; »možje z ženo«: Jan. Ogrinc, Štef. Polauder, Mart. Vipotnik; »fant«: Fr. Oblak; Ant. Bobič, Mart. Prašnikar, Mart. Smodej.

Oberhausen

1899 (4): Ignacij Hudomali, Tomaž Oranič, Josip Rozman, Alojzij Kovač.

1900 (7): Jurij Borovnik, Ignac Hudomali, Ant. Krejan, Janez Rozman, Pavel Štepic, Jan. Trebušnik, Tomaž Uranič.

1905 (11): poverjenik: Mart. Jahn; Jožef Ivačič, Jan. Jerič, Ant. Krejan, Ant. Kuttin, Franc Lukančič, Fr. Peterlin, Jern. Pograjec, Flor. Ramšak, Al. Supanc, Rozal. Tanšek.

1909 (1): Anton Kuttin.

Nieder-Eving

1905 (15): poverjenik: Franc Berložnik, voditelj Društva sv. Barbare; Viljem (v seznamu Jož.!) Sondermann, župnik; Dimic Marko, Janez Hauptman, Peter Hauptman, Jožef Pirc, Anton Poglajen, Ant. Potnik, Mih. Rajc, Ignacij Saule, Ant. Senegačnik, Mihael Stante, Frančiška Steiner, Ant. Tauš, Jernej Zupet.

Röhlingshausen

1900 (14): Jan. Breznikar, Fr. Burgar, Kar. Berglez, Fr. Dimic, Martin Gavbe, Fr.

Grobilšek, Fr. Knez, Fr. Kos, Matevž Kralj, Alojzij Mandelj, Janez Pibernik, Jožef Pobiljšaj, Anton Simončič, Franc Štrekar.

1901 (17)

MALE POSTOJANKE

Altenessen – 1902: K. Razpornik, 1909: Fran Grandošek. **Batenbrock** – 1909: Franc Grandošek. **Bauer** – 1898: Jožef Rosel. **Baum** – 1900: Franc Peternel. **Beckenhau- sen** – 1905: Fr. Jurečič. **Berlin** – 1908: prof. dr. Janko Arnejc, Karol Hofbauer, inženir 1909 Karol Hofbauer. **Böring (Boring)** – 1911: Anton Cesar. **Braubauernschaft** – 1896: Jože Jug, Anton Kocjan. **Brauck** – 1912: Val. Pasterk. **Bremen** – 1893, 1895: Ant. Svejkovski, uradnik. **Bulmke** – 1903: Franč. Pobiljšaj. **Castrop** – 1903: Jan. Keržič, 1914, 1917: Al. Poznič. **Dattelen** – 1916, 1917: Alojzij Stepic. **Derne** – 1900: poverjenik Fr. Klančnik; »letni udje«: Mar. Mlekuž, Mar. Ulepič, Peter Zupančič; 1905: Roz. Kofel, Evf. Kovač; 1910, 1914, 1917: Marija Ulepič. **Dortmund** – 1903, 1905: Julijana Luzar (Lužer). **Dresden** – 1902, 1905: ing. Karol Hofbauer. **Düsseldorf** – 1910: Terezija Keonnecke. **Erkenschwick** – 1908: Mih. Blažič. **Erle – Mid- delich** – 1900: Matija Gale, Franc Jeras, Martin Kljun, Nace Rus, Jožef Sitar, Fr. Šuln. **Frankfurt a. M.** – 1916: Andrej Klingensteiner. **Füssen** – 1899 do 1907: »do- smrtni ud« Alojz Šataj, (št. »dosmrtnega uda« 1615) »rudar«. **Geisenkirchen** – 1901: Mihael Zidanšek; 1909: poverjenik Martin Cvelfar, »letni udje« Avstrijsko slovensko društvo sv. Barbare; Gašper Jelen, Antonija Novak, Neža Šorn; 1914: poverjenik Mat. Novak, »letni ud« Neža Šorn. **Gerthe** – 1909: poverjenik Jož. Škrbec, »letni udje« R. Mikeli, V. Resnik, Mart. Rogelj; 1914: Ant. Gobec z družino, Mih. Pajk z družino, Jož. Seničar z družino. **Gingen a.d. Fils** – 1910: Katarina Sovin, Marija Jesenik. **Habinghorst** – 1901: poverjenik Fr. Skubic, »letni ud« Jož. Vautar; 1905: poverjenik Franč. Sklamba, »letni udje« Anton Jašavc, Ana Majcen, Ant. Rojina; 1914: Frančiška Sklamba. **Hamburg** – 1913, 1914: Janko Schellhaus, trgovec. **Hausham** – 1900: poverjenik Florijan Odlazek, »letni ud« Jožef Laufer; 1905: Flor. Odlazek; 1909, 1914: Celestina Odlazek. **Helveg** – 1910: Janez Drugotič Martin Storman. **Henrichenburg** – 1915: Alojzija Stepic. **Herwest-Dorsten** – 1917: Ana Podgrajšek. Hochlarmarkt – 1893, 1895: Anton Pečelin. **Hochheide (Hochhaide)** – 1900: »dosmrtni ud« Jožef Pucelj; 1905: poverjenik Jož. Majdič, »letna uda« Fr. Majdič, Ig. Maloverh; 1909: poverjenik Janez Jenster, kaplan, »letni udje«: Mih. Čebin, France Krznar, Josip Maj- dič. **Höchstadt** – 1913: J. N. Stimmelmayer. **Holthausen** – 1907: Fr. Jurečič; 1909: Fr. Ašič, Henr. Demšar, Fr. Doboriček, Jan. Drč, Fr. Jurečič, Jan. Flerič, Jan, Mikše, Janez Jerman. **Hörde** – 1899: Štefan Humar. **Hordel** – 1905: Bartol. Dokler, Fr. Kobal; 1909: Anton Simončič. **Horst** – 1909: Mart. Vipotnik; 1914: Ign. Rode. **Horster- markt** – 1899: Jan. Eržen. **Hugo** – 1905: poverjenik Gr. Novak, »letna uda« Ant. Bogataj, Leop. Bizjak. Ikern – 1916, 1917: Amalija Kodat. **Katernberg** – 1908: Franc Grandošek. **Kellweg** – 1913: Ivan Rupret. **Kirchderne** – 1905, 1909: Mar. Ulepič.

Kirchlinde – 1903: Jožef Vilfan. Köningsgrube – 1908: Ant. Bogataj, Fr. Osolin. **Kray** – 1904: Alojzij Žumer. **Langenbohum** – 1904, 1905, 1909: Franč. (Franja, Franjica) Richter; 1914: poverjenica Frančiška Rihter, »letni udje«: Valentin Fermes, Amalija Fevšnik. **Leipzig** – 1917: »dosmrtni ud« dr. Matija Murko (št. 1846), c.kr. vseučiliščni profesor. **Lindenhorst** – 1908: Jan. Hauptman, Ernest Steiner; 1909: Jan. Hauptman, Ernest Steiner, Martin Stuchel; 1914: poverjenik Ernest Steiner, »letni udje« Jan. Hauptman, Leop. Hriberšek, Franc Jan, Mart. Stichel. **Lintfort** – 1913: poverjenik Juri Vindiš, »letni ud« Karol Plavčak, 1914: Franc Zajec. **Lünen** – 1900: Marija Kralj, Anton Pintar Jož. Špan; 1905: Jel. Pintar, Jak Ribič; 1909: Ana Perdavek. **Lüripp** – 1914: Karol Gorjup. **M. Gladbach** – 1913: Karol Gorjup. **Mannheim** – 1914: Jožef Šumi, »kolar«; 1917: Gizela Šumi. **Marseloch** – 1907: Al. Verstovšek. **Metz** – 1908, 1909: Ludvik Sket. **Neumühl** – 1909: Jož. Kuttin, Mat. Ljubša, Mar. Pajk. **Oberdisteln** – 1903: Mar. Petrič. **Paderborn** – 1913: Konst. Kolanczyk, »bogosomec«. **Pasing** – 1899: Fr. Peternel. **Rauxel** – 1899: Nik. Ferme, M. Schweiger; 1900: poverjenik: Martin Švajger, »letni udje« Liza Domevšek, Nikolaj Ferme, Valentin Logar, Tom. Okorn, Jan. Prelec. **Reckling** – 1905: poverjenik Alojz Pfeifer, Mart. Gorenc, Anton Krhlika, Matevž Kržišnik, Fr. Mlina, Franc Peternel, Jož. Strajher, Fr. Škofca, Jan. Vidmar. **Reckinghausen** – 1900: Franc Musker; 1905: Jan. Lavrič, Fr. Svetin; 1909: Edvard Koren. **Resse** – 1909: Miha Kralj. **Salzwedel** – 1914: A.C. Kolanczyk, »vikar«. **Schönebeck** – 1901: Marko Kovač; 1905: poverjenik Martin Storman, »letna uda« Florijan Rojc, Janez Šprager. **Spittel** – 1907: Fran Zupan. **Steckborn** – 1905: Fr. Urlep, »monter«. **Stoppenberg** – 1907: Gregor Maselj. **Tübingen** – 1913: Nežika Čelan. **Unserfritz (Unser Fritz)** – 1893: Anton Kocijan; 1895: Jož. Jug, Ant. Kocijan; 1900: Florijan Majcen, Jožef Rešič; 1909: Martin Saverč. **Wanne** – 1901: poverjenik Pavel Povše, »letni udje«: Anton Mavri, Jan. Seme, Mart. Simšek, Marko Zupančič; 1905: Jak. Mauri. **Wörishofen** – 1895: Jos. Okič, urednik časopisa *Kneipp Blätter*; 1900: poverjenik Jos. Okič, »letna uda«: Amalija Potisek, »najemnica«, Mat. Setnikar, »mizar« 1914; 1917: Alojzija Žigon. **Zell** – 1911: H. Festman, Ang. Osterman; 1917: Angela Kopčar.

Ker menim, da so objavljeni številčni in imenski podatki že sami po sebi dovolj zgovorni, navajam ob zaključku le nekaj kratkih ugotovitev. Obdobje do leta 1899 je bilo za Družbo sv. Mohorja v Nemčiji precej »sušno«, z največ šestimi postojankami na leto in z največ 17 udi. Kot prva se je leta 1888 pojavila mohorjanska postojanka v Penzbergu na Bavarskem, ki nikoli ni bila mnogoštevična, zato pa toliko bolj vztrajna. Opazimo hitro naraščanje števila mohorjanskih postojank in udov v letih 1899 – 1901, ko doseže članstvo Družbe sv. Mohorja svoj prvi vrh, ob čemer lahko povezuemo med tem dejstvom in sočasnimi že omenjenimi obiski dr. Janeza Ev. Kreka⁹,

⁹ V dopisu iz Altendorfa iz leta 1899, objavljenem v Slovenskem narodu, so Kreku poleg strankarskih interesov očitali tudi agitacijo za Družbo sv. Mohorja. Prim: Bogdan Kolar, Janez Evangelist Krek in izseljeništvu.- Krekov simpozij v Rimu, Mohorjeva družba, Celje 1991, str. 218.

Primerjalna tabela udov Sv. Mohorja v letih 1888-1918 v Nemčiji in v celoti

Mohorjani v Nemčiji					Mohorjani v celoti		Skupaj
Leto	Kraji	Dosmrtni udje	Letni udje	Skupaj	Dosmrtni udje	Letni udje	
1888	1	-	3	3	630	40.922	41.552
1889	1	-	11	11	658	45.384	46.042
1890	1	-	9	9	680	47.404	48.084
1891	1	-	10	10	775	51.052	51.827
1892	1	-	11	11	837	56.866	57.703
1893	4	-	10	10	915	56.483	57.398
1894	5	-	15	15	984	64.968	65.952
1895	6	-	15	15	1.057	71.040	72.097
1896	6	-	15	15	1.132	74.095	75.227
1897	5	-	17	17	1.168	70.372	71.540
1898	6	1	16	17	1.232	75.899	77.131
1899	16	1	82	83	1.309	76.794	78.103
1900	25	2	232	234	1.362	77.234	78.596
1901	28	1	267	268	1.413	74.697	76.110
1902	23	1	112	113	1.473	78.573	80.046
1903	27	1	152	153	1.521	74.537	76.058
1904	28	1	196	197	1.561	83.037	84.598
1905	30	1	203	204	1.608	81.964	83.572
1906	27	1	186	187	1.660	80.319	81.979
1907	25	1	170	171	1.707	77.439	79.146
1908	23	1	179	180	1.740	82.649	84.389
1909	26	1	193	194	1.788	83.726	85.514
1910	21	1	171	172	1.858	83.931	85.789
1911	22	1	178	179	1.837	83.018	84.855
1912	22	1	206	207	1.848	76.719	78.567
1913	28	1	259	260	1.951	76.320	78.271
1914	25	1	326	327	2.090	76.271	78.361
1915	15	1	97	98	2.080	72.234	74.314
1916	18	1	211	212	2.122	76.023	78.145
1917	17	2	167	169	2.290	80.509	82.799
1918	16	2	228	230	2.492	88.020	90.512

drugega pa šele v letih 1913-1914, ko je bilo nemških mohorjanov sploh največ, tj. 327. Naslednja, sicer negativna značilnost mohorjanov v Nemčiji, je zelo majhno število dosmrtnih udov, le trije v vsem obdobju: Alojz Šataj (Šatej), rudar, najprej v Füssenu, nato v Hambornu, Jožef Pucelj v Bruchu in Hocheideju ter univerzitetni profesor dr. Matija Murko v Leipzigu. Malo je tudi kolektivnih mohorjanov, predvsem so to Društva sv. Barbare, nekaj bolnišnic in še kako pevsko ali bralno društvo. Med navedenimi poklici, ki jih v seznamih nemških mohorjanov ni kaj dosti, daleč prevladujejo rudarji ali premogarji, ki so navedeni tudi »z ženami« ali »z družinami«, naletimo pa še na nekaj »fantov«, kako »gospo«, slovensko-nemškega pisatelja, inženirja, trgovca, urednika, mizarja, kolarja in monterja. Posebno mesto zavzemajo seveda duhovniki Viljem Köster (Hamborn), Ivan Jenster (Marxloch, Hochheide), August Henegkötter (Meerbeck), Bernard Hülsmann (Hamborn), Teodor Tensundern (Gladbeck) in Viljem Sondermann (Nieder-Evig), ki so praviloma poverjeniki v omenjenih mohorjanskih postojankah, te pa so običajno daleč v ospredju po številu članov. Nikakor ni naključje, da so bile najmočnejše postojanke Družbe sv. Mohorja v največjih naselbinah slovenskih izseljencev v Vestfaliji (Gladbeck, Hamborn, Marxloch, Meerbeck, Mörs, Osterfeld in Sodingen), kjer so omenjeni duhovniki delovali na dušnopastirskem in kulturnem življenju in kjer so delovala tudi slovenska društva. Absolutni letni rekord mohorjanov je pripadel Mörsu leta 1914 s 114 udi, kljub temu da se omenjena postojanka ni mogla pohvaliti s kako posebno vztrajnostjo. Na splošno je bilo značilno tudi veliko letno prehajanje mohorjanov, zlasti v trikotniku Marxloch, Meerbeck, Mörs, pa tudi v drugih srednjih in malih postojankah. Slednje so imele v veliki večini navedenih primerov po enega, dva, največ tri ude in še te zgolj za kako leto. Podobno kot drugje, tudi pri mohorjanih v Nemčiji opazimo razne variante pisanja njihovih priimkov v posameznih letih, kar gre najbrž v veliki meri na račun slabo čitljivih rokopisnih spiskov članstva, ki so jih pošiljali vodstvu Družbe sv. Mohorja v Celovec, včasih pa tudi na račun zavestnega spreminjanja priimkov, v tem primeru njihovega ponemčenja. Imenik krajev, kjer so nemški mohorjani leto za letom prejeli svoj knjižni dar, nam razkriva tudi v Nemčiji, kot drugje v slovenskem izseljenstvu, svojevrsten zemljevid tako močnejših slovenskih naselbin, kot tudi krajev, kamor je zaneslo posameznike. Na prvi pogled skromnih nekaj sto knjig Družbe sv. Mohorja, ki so si jih njeni udje v Nemčiji razdelili vsako leto, pa so podobno, kot drugje po svetu, vsekakor prispevale, da se je iskra slovenske zavesti v njih ohranila nekoliko dlje, kot bi se brez teh »knjižnih darov«.

SUMMARY

THE BRANCHES OF THE DRUŽBA SV. MOHORJA
(THE SOCIETY OF ST. HERMAGORAS) IN GERMANY IN
THE YEAR 1888-1918

Andrej Vovko

The people's publishing house, Družba Sv. Mohorja was established in Celovec (Klagenfurt) to the initiative of Anton Martin Slomšek with the intention to advance national awakening, education and cultural progress among Slovenes on the basis of Christian principles. The first books were published in 1852 under the name of Društvo Sv. Mohorja (Association of St. Hermagoras), but its proper ascent began only after 1869 when it reformed into a church fraternity, the Družba Sv. Mohorja (The Society of St. Hermagoras). Until World War I the Society experienced grand prosperity, it was successfully active among Slovene emigrants, where it helped with its books to preserve Slovene national awareness. In the years 1888-1915 a network of branches of the people's publishing house Družba Sv. Mohorja was active particularly among Slovene emigrants in Germany in Westphalia and in the basin of the river Rhine. The Society of St. Hermagoras was founded in 1852 in Celovec (Klagenfurt) to the initiative of Anton Martin Slomšek and with an intention to advance national awakening, education and cultural progress among Slovenes on the basis of Christian principles. The author of the contribution has presented on the basis of annual registers of members in the Koledarji Družbe Sv. Mohorja (Almanacs of the Society of St. Hermagoras) in the form of tables, and registers of membership in the years 1900, 1905, 1909, 1914, and 1917, the structure and activity of 96 of St. Hermagoras branches in Germany, among them are eight »large« (Gladbeck, Hamborn, Marxloch, Meerbeck, Mörs, Osterfeld, and Sodingen). Clergymen Viljem Köster, Ivan Jenster, Avgust Henegkötter, Bernard Hülsmann, Teodor Tensundern and Viljem Sondermann, who were as rule commissioners of the Society of St. Hermagoras, had an important role in the activity of those branches. It is not a coincidence that the strongest branches of St. Hermagoras were in the largest settlements of Slovene emigrants in Westphalia (Gladbeck, Hamborn, Marxloch, Meerbeck, Mörs, Osterfeld, and Sodingen) where the mentioned clergymen were active in pastoral care and cultural life, and where Slovene emigrant societies existed as well, mainly the Catholic educational Societies of St. Barbara. In the article presented register of branches shows us, among other, where individual larger or smaller groups of Slovene emigrants lived in a certain period. The books of The Society of St. Hermagoras undoubtedly contributed to the preservation of national awareness among Slovene emigrants in Germany.